

І.Ю. Сахарова, фахівець сектору кредитних операцій відділу супроводження активних операцій корпоративних клієнтів АТ «ПУМБ» (Київ)

СТАН КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Особливості діяльності банків вимагають від них фінансової стійкості, яка забезпечується за допомогою вдосконалення організації ресурсної бази, оптимізації її структури, а також підвищення рівня капіталізації. Рівень капіталізації банківської системи є важливою ознакою достатності банківського капіталу в економіці, а, отже, здатністю банківської системи кредитувати національну економіку та стимулювати її зростання [1]. Недостатня капіталізація може негативно впливати на темпи економічного розвитку країни, її інвестиційний рейтинг, знижує надійність банків, сповільнює розвиток банківської системи і може спричиняти кредитні кризи. Проблема низького рівня капіталізації супроводжує вітчизняну банківську установи з перших етапів розвитку вітчизняної банківської системи, тому дане питання є актуальним і потребує подальшого дослідження.

Розглянемо основні показники оцінювання рівня капіталізації банківської системи, такі як: коефіцієнт капіталізації, мультиплікатор капіталу, а також відношення капіталу банків до валового внутрішнього продукту (ВВП).

Таблиця 1 - Коефіцієнт капіталізації банківської системи протягом 2018-2022 рр.

Показник	2018	2019	2020	2021
Пасиви, млн. грн.	1 320 112	1 404 000	1 754 736	1 979 298
Капітал, млн. грн.	149 400	197 362	212 577	244 081
Коефіцієнт капіталізації, %	11,32	14,06	12,11	12,33

Коефіцієнт капіталізації розраховується як співвідношення власного капіталу та пасивів. Рекомендоване значення показника – близько 15% [2].

Коефіцієнт капіталізації коливається у межах від 11,32% до 14,06% у період 2018-2022 рр., що при рекомендованому значенні не досягає необхідного рівня (табл.1). Тобто, у структурі пасивів власний

капітал займає незначну частку, натомість переважають зобов'язання фізичних та юридичних осіб.

Мультиплікатор капіталу - це показник, який характеризує рівень покриття активів за рахунок капіталу і обчислюється як відношення суми загальних активів до власного капіталу банку. Так як власний капітал має покривати збитки за активами, більший рівень мультиплікатора свідчить про більші ризики банкрутства банку. Проте, з іншої сторони, вищий рівень мультиплікатора вказує на вищий потенціал банку. Оптимальне значення мультиплікатора капіталу має коливатися від 0 до 12 [3].

Рис. 1. Мультиплікатор капіталу банків України 2018-2021рр., рази

Мультиплікатор капіталу протягом 2018-2021 рр. коливається в межах 7,11-8,84, що свідчить про зміну достатності капіталу (рис.1). Значення показника кожного року рівномірні та знаходяться на оптимальному рівні.

Оцінюючи сучасний стан капіталізації банків України на макрорівні, слід розглянути динаміку відношення капіталу банків до ВВП як основного макроекономічного показника.

На рис. 2. можна спостерігати коливання частки власного капіталу банків у ВВП з 4,2% до 5,07%. При цьому частка власного капіталу до 2020 року поступово зростала та становила пікові 5,07%, але уже у 2021 році частка власного капіталу становила 4,47%, що менше значення 2019 року. При цьому, вважається, що для підтримання дієздатності банківської системи обсяг капіталу банків має становити не менш як 5–7 % від ВВП. Ці показники ледве становлять мінімальне значення і тому вони показують недостатню

спроможність банківської системи забезпечувати потреби національної економіки.

Незважаючи на значний розвиток банківської системи, її капіталізація залишається низькою. До того ж недостатній рівень капіталізації загрожує стабільності банківської системи і не відповідає потребам економічного зростання. У цих умовах важливим завданням державного регулювання та управління банківською діяльністю є підвищення стійкості та надійності функціонування банківської системи шляхом забезпечення достатньої капіталізації.

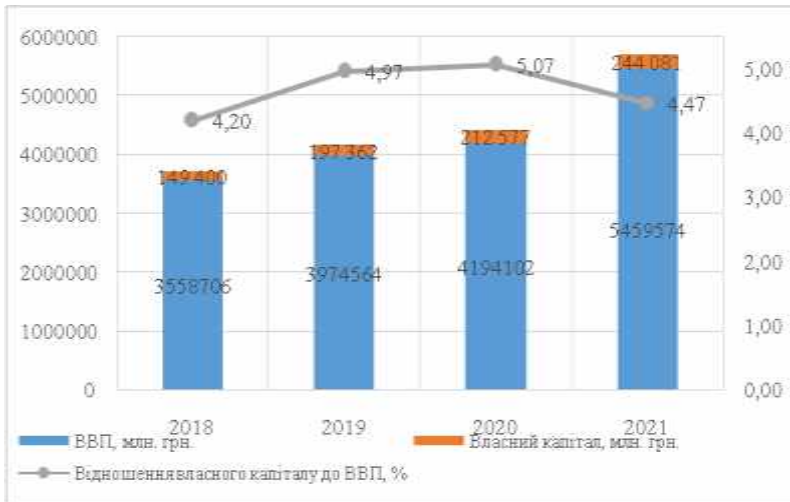

Рис. 2. Зміна ВВП та власного капіталу банків України протягом 2018 - 2021 рр.

Інформаційні джерела:

1. Циганова Н.В. Концентрація та централізація капіталу в банківській сфері. Київ : КНЕУ, 2014. 254 с.
2. Андрущак Є., Мельник Б., Щуревич О. Діагностика рівня капіталізації банківської системи України. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/50/91.pdf> (Дата звернення 21.10.2022).
3. Гайдаржийська О.М., Щепіна Т.Г., Отрошко В.П. Практичні основи аналізу та оцінки капіталу банку URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2017_7_95.pdf. (Дата звернення 22.10.2022).